

Ceguesa química

Èxtasi. Sota aquest nom s'amaguen sensacions i peculiaritats distintes de les de qualsevol altra droga.

Andreu té 32 anys. El tercer dissabte de febrer es prepara per a eixir de sa casa amb Carme, la seua companya. Tots dos són músics, aprecien els sons *cajun* influenciats pels aigüamolls de Nova Orleans i el *folk* indígena. Andreu no fuma tabac, només porros de marihuana o haixix. Quan arriba la nit, ja ha fumant una bona quantitat de *pol·len* de cannabis importat del Marroc (aproximadament, un cada dues hores; el primer a l'eixida del sol, per poder anar al lavabo amb comoditat).

Des de l'altra punta de València, Àngel, de 24 anys, es prepara per a enfrontar-se lúdica-ment amb una nit molt llarga. La seua roba, dissenyada per un català internacional, està ordenada amb escaire i cartabò sobre un llit niquelat. En un calaix pròxim, descansen quatre pastilles d'èxtasi: tres de color marró, molt potents segons el camell. Una rosada, amb un cor marcat al mig, tan forta que diuen que provoca al·lucinacions. Els amics l'esperen amb el motor de l'Alfa Romeo engegat. Els estudis de psicologia poden esperar fins dilluns.

Són les tres de la matinada. Andreu comparteix els cigarrets atrapats en *costo* amb els seus amics. Beuen cervesa o Jack Daniels destil·lat a Tennessee i escolten sons construïts amb guitarres en un bar del barri antic de la ciutat. El fum els porta a parlar dels dervixos del Kurdistan, els seus homenatges penitents i les danses súf. Tothom nota els vapors del material que fumen. Com a bons *fumetes*, acostumats a l'efecte del *pol·len*, ningú va realment col·locat. Simplement, ambientats.

Àngel balla *house* electrònic i sincopat en una pista *high-tech*. El boum-boum dels enormes altaveus està sincronitzat amb les accelerades del seu pols. Ja ha consumit dues pastilles. Sap que molta gent en té de sobra amb una, però és el seu aniversari i vol fer-se les quatre. Després de tot, fa anys que consumeix èxtasi i sempre s'ha controlat. A més, té coneguts que han arribat a consumir-ne deu en un cap de setmana i, a banda d'un monumental descontrol, no els ha passat res. Se sent sinuós i volàtil, conduït per la música i la sociabilitat, amb la libido tremolosa i exul-

tant. Prompte caurà un altre quartet de pastilla i atacarà la rossa de les calces dibuixades amb foc, que balla a prop.

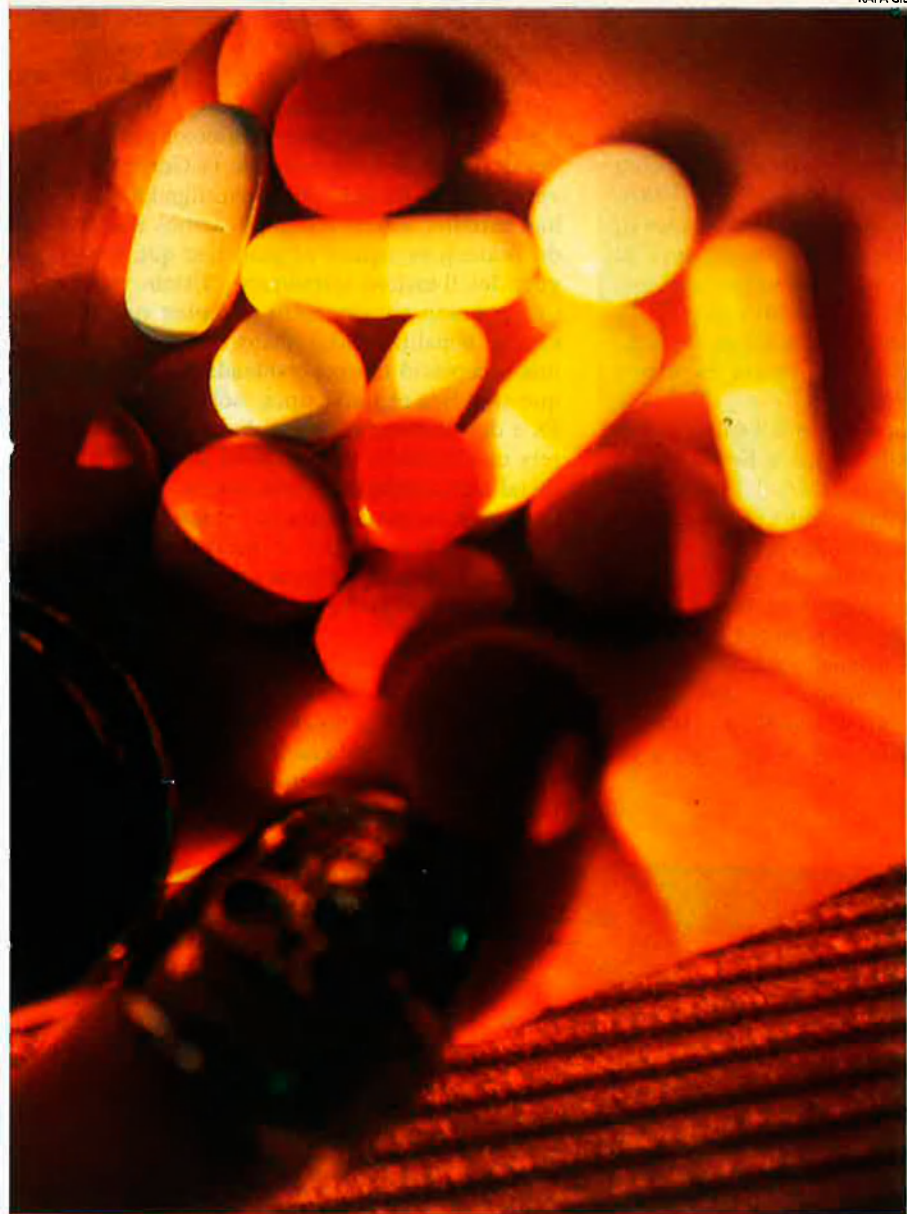
A les vuit del matí, Andreu dorm abraçat a una Carme enxarxada en records de fum i paisatges plàcids. És la son del porro: relaxada, consistent. Àngel mira el rellotge a molts quilòmetres d'allí. El núvol creat per les pastilles és poderós, impenetrable. Flota en la pista de la discoteca. Ha begut poc alcohol, però se sent com si nadara en un mar de tequila. Abans li havia semblat veure sa mare venent jerseis en la barra del local. Aquest fantasma no és res comparat amb el que va veure un conegut amb una pujada brutal en menjar-se de colp una pastilla i mitja: Marlon Brando es fregava el cap amb orins d'un bou vietnamita mentre cridava: "l'horror, l'horror". Aquells èxtasis eren molt forts, potser tallats amb heroïna. Potser el fet de llegir *El cor de les tenebres* i veure *Apocalypse Now* la mateixa setmana hauria bombejat el cervell d'aquell xic. Àngel sabia que en tenia encara per a una bona estona, el *cec* (efecte de la droga) era gran, alienant. Temia la baixada, abrupta, taquicàrdica, densament depressiva. No podria dormir i hauria de masturbar-se diverses vegades per a poder controlar el seu cor, que trotaria com un cavall desbocat. El fet d'haver combinat les pastilles amb el *speed* complicaria la situació. Però això encara tardaria a arribar. Pel moment, ballar, parlar, conèixer desconeguts, amar platònicament, declarar-se a xiques il·luminades, confondre temps i espai, gaudir d'aquella confusió, d'aquella mentida estroboscòpica, era el que calia fer.

La sentència. Aquests dos personatges tenen poc a veure. Procedeixen d'una cultura diferent, enfoquen els caps de setmana d'una manera distant i distinta, i s'apropen a les drogues sense coincidir en els seus plantejaments. Encara que estereotipats, aquests dos valencians poden ben bé simbolitzar els consumidors més exacerbats de les drogues de moda de dues generacions diferenciades. Però la recent sentència sobre l'èxtasi on l'Audiència Nacional afirma que aquesta substància no causa greus mals a la salut (re-

La gran varietat de drogues a què els joves tenen accés modifica el seu comportament. Però les cultures de la droga poden també ser molt diferents entre si.

RAFA GIL

baixant-se, per tant, un grau la pena als traficants d'aquesta) col·loca l'èxtasi en la mateixa categoria que el haixix: la de les drogues blanques.

La polèmica ha estat servida des d'aleshores, i el pas de les setmanes no ha fet més que augmentar-la, com demostra la rèplica de l'Audiència de Barcelona on es qualifica l'èxtasi com a droga dura i molt nociva. Però l'Audiència Nacional afegia matisacions en la sentència: el que els traficants venen com a èxtasi, no és tal cosa, sinó altres variants englobades dins de l'epígraf de drogues de disseny, com pot ser el derivat amfetamínic conegut com píndola de l'amor, científicament anomenat metilendioxiamfetamina (MDA). Molts consideren aquestes apreciacions com banals, perquè el consumidor no sap mai què és el que està comprant clandestinament, i qualificant l'èxtasi (3,4 metilendioximetamfetamina-MD-

MA) de droga menor es dona peu a un augment del consum de substàncies com la MDA.

També la tendència, tan comuna avui, d'englobar una sèrie de substàncies elaborades il·legalment als laboratoris sota la conjunció de drogues de disseny, és posada en dubte pels experts en la matèria. En l'últim congrés de la Societat Espanyola de Toxicomanies, s'arribava a la conclusió que les drogues de disseny compartien amb substàncies com la MDMA o la MDA els efectes, però no la composició, no estant, per tant, incloses en els llistats de drogues il·legals. De qualsevol manera, l'impacte de les drogues químiques als sectors lúdics de la nostra societat ha estat colpidor des de la seua arribada.

A principis dels 80, la mescalina, una droga al·lucinògena derivada del peiot, impulsava les nits més llargues dels joves que decidien procurar-se noves sensacions. Seria al voltant de l'any 84 quan les genuïnes càpsules de mescalina eren substituïdes per MDA i d'altres productes descoberts a principis de segle. Els canvis dels efectes produïts per aquestes MDA o falses mescalines eren atribuïts a una pèrdua de puresa de la substància. En realitat, es tractava d'una altra, que segons es comentava a les tertúlies noctàmbules més informades, es creava subreptíciament a Barcelona. La següent droga sintètica a invadir el mercat fou el *speed* (metamfetamina, derivat de l'amfetamina com la MDA i la MDMA), normalment traficada en paperines amb material granulat. El seu preu, assequible, i la seua ferocitat i rapidesa *col·locant* el consumidor, el convertiren en un substitut d'urgència de la cocaïna, més cara i pausada en els seus efectes.

En la segona part de la passada dècada, Eivissa començava a ser coneguda com "l'illa de l'èxtasi". Aquesta substància química, distribuïda en format de píndoles o càpsules, provoca efectes amfetamínic; però barrejats amb una afecció, emotivitat i borratxera dels sentits artificial. Prompte arribaria a València i a tot el país, implantant-se a poc a poc com a alternativa a d'altres tipus de droga. L'acompanyaven una sèrie de drogues sintetitzades com els *merluzos*, les *ketamines*, les *eva*, les *burguer*, les *fantasies*, els *porcs rosa*, les *calif*, les *bombes* i un bon nombre de substàncies, moltes d'elles holandeses, californianes o franceses, que anirien apareixent després. Avui, sota el nom d'èxtasi s'engloben tot tipus de compenetracions de laboratori, de les quals ningú no sap del cert què són ni de què estan fetes. A més a més, moltes d'elles són adulterades per rendibilitzar el tràfic amb materials com la cafeïna, distintes vitamines, glucosa, lidocaïna, heroïna i fins i tot cianur.

La 'síndrome River Phoenix'. Moltes

Els perills d'una síntesi

L'èxtasi (o MDMA) pertany al grup de les feniletilamines, que constitueixen un gran conjunt de substàncies tant naturals (peiot, cànem aromàtic, etc.) com sintètiques, conegudes amb les seues sigles químiques (MDA, MDEA, PMA, etc.). Aquesta droga va ser sintetitzada en 1912 pels laboratoris alemanys E. Merck. En 1953, l'exèrcit dels Estats Units s'interessà per ella i és als anys 70 quan comença a ser utilitzada amb efectes recreatius, el moment en què psicoterapeutes de la Costa Oest la utilitzen en teràpies individuals i de grup. El departament policial nord-americà dedicat a la lluita contra la droga, la DEA, aconsegueix d'il·legalitzar-la de manera total en 1985. No obstant, es permet la seua utilització en casos de pacients cancerosos terminals.

Al nostre país, des de la seua aparició ha estat sempre il·legal. Tot i la seua reputació de droga de poc risc, s'han produït morts a Estats Units, Austràlia i, sobretot, Anglaterra, per sobredosi de MDMA. L'augment de la pressió sanguínia, taquicàrdia, tensió mandibular, eufòria i els sentiments de major capacitat emocional que caracteritzen la seua ingestió poden donar pas a sorpreses desagradables. Dosis moderades (de 75 a 150 mg) poden provocar, segons la capacitat física de la persona, reaccions diverses tals com nàusees, insomni o tremolors. Amb dosis un poc majors, es poden donar il·lusions visuals, confusió mental, vòmits o trastorns de l'equilibri. Una sobredosi d'èxtasi pot provocar hipertensió arterial, insuficiència renal, convulsions, coagulació intravascular i, sembla ser, que en dosis molt elevades, i en combinació amb altres drogues o amb l'excés de calor o d'exercici físic, també la mort.

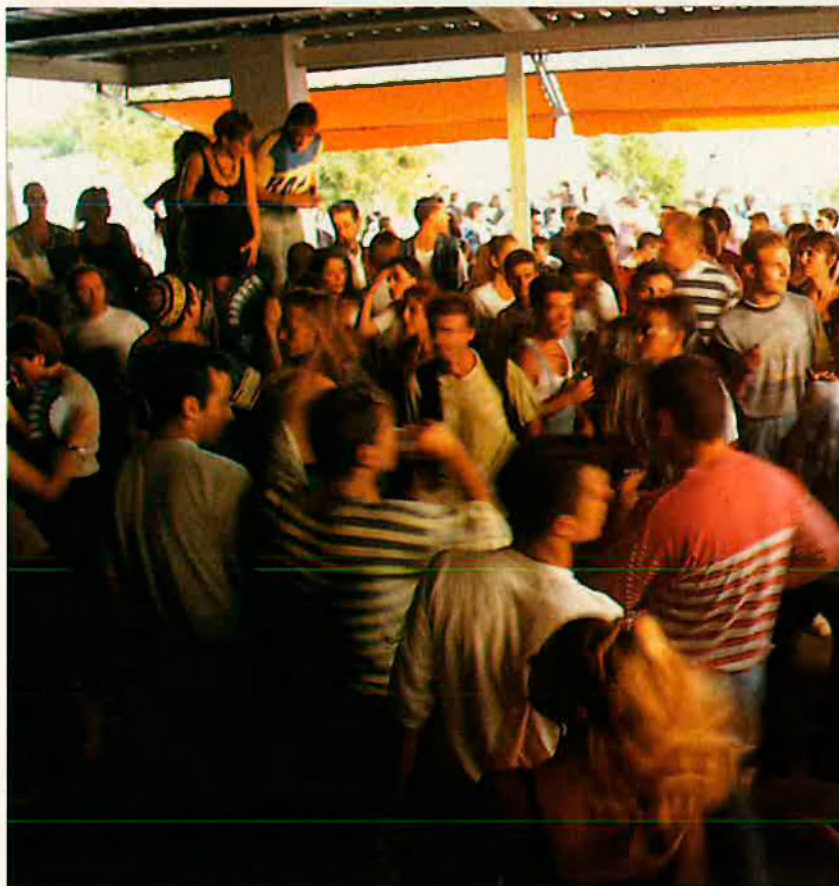
coses diferencien l'èxtasi i les drogues químiques de qualsevol altre estupefaent. La primera, és que estan ideades per ser consumides sota potents estímuls musicals, rítmics, repetitius i, d'alguna manera gregaris, que augmenten considerablement el seu efecte. Per això, representen un vertader maldecap per als empresaris, ja que part dels clients de les més elèctriques discoteques del país i de tot Europa les utilitzen. Gràcies als efectes atabaladors i brumosos definits en l'experiència que hem referit al principi d'aquest reportatge, difícilment poden ser consumides entre setmana o prenent una copa, com l'heroïna o la cocaïna. Tenint en compte això, l'addicció física és improbable. No obstant, sembla que sí que es donen casos d'addicció psíquica, encara que el més comú siga consumir-les esporàdicament i no per sistema. Per altra banda, el seu preu (al votant de 2.000 pessetes per pastilla) les fa atractives en una època de crisi. Estudis sociològics argumenten que en una època com la nostra, on es treballa i viu a un ritme frenètic, les drogues que fomenten una evasió brusca, ràpida i disparada com aquestes són les preferides per contrarestar uns dies d'estudi o laborals competitius i sota pressió. Per acabar, l'imperi de la sida transmesa mitjançant xeringues infectades, i veure els desgavells que l'heroïna i la cocaïna han fet en altres generacions, indueixen els joves que tenen predisposició envers les drogues a adaptar-se als consums químics, a priori molt

menys perillosos. No obstant totes tenen una cosa en comú: allò que les converteix en certament perilloses és el comerç il·legal que n'afavoreix l'adulteració.

En opinió de Pere Devesa, director del Servei de Drogodependències de la Generalitat valenciana, i un dels pocs investigadors que han estudiat a fons les implicacions socials de l'èxtasi, és aquest el gran risc que amaguen les il·lusions químiques: "Estem vivint un fenomen enormement complex que no s'ha de banalitzar. Mai abans no s'havia vist una acceptació tan generalitzada del joc brut que significa el tràfic tipus 'sobre sorpresa'. És a dir, el client no sap què compra, adquireix una mentida, paga a canvi d'una pastilla de tal o tal color que genèricament, i equivocadament, sempre anomena 'èxtasi'. No sap si és MDMA, MDA o qualsevol altra substància, i moltes vegades no li importa. El camell tampoc no ho sap i li importa encara menys".

Per Devesa, és summament important la que ell anomena "síndrome River Phoenix": "Aquest actor recentment traspassat, que donava una imatge saludable i antidroga, ocultava una predisposició envers tot tipus d'estupefaents que el configurava com un bon mo-

ARXIU

Els ritmes repetitius de la música electrònica de ball augmenten els efectes de les drogues químiques.

del per a reflexar el que succeeix amb la joventut devota de l'èxtasi. Els caps de setmana prenen les més diverses substàncies, però porten una vida normal a partir de dilluns al matí, cosa que no passa amb consumidors freqüents d'heroïna o cocaïna. Com Phoenix,

El crack. Substàncies com la cocaïna, l'heroïna o el mateix crack han estat desplaçades per les drogues sintètiques.

els consumidors químics són politoxicòmans, tenen el seu propi menú de cap de setmana on barregen drogues que es complementen amb begudes fortes que faciliten el *cec ràpid*".

Segons un informe del departament que presideix Devesa, elaborat a partir de telefonades de consumidors de diverses drogues valencians, les dones representen el 40% de l'índex referent a substàncies químiques i el 20% d'aquest total ja ha cursat o cursa actualment estudis superiors. L'èxtasi és la droga que té més adeptes, (68,75% del conjunt), seguida del cannabis (11%), el *speed* (10%) i la cocaïna i l'heroïna (5%). "La dificultat intrínseca de la situació ha d'allunyar-nos, a l'hora de buscar solucions, d'interpretacions simplistes del problema, encara que puguen ser benintencionades, com les de l'Audiència Nacional", assevera Pere Devesa.

Des de la irrupció neo-psiquedèlica a Europa de la música *acid-house* fins al moment actual, la química figura com un desdoblament ritus d'iniciació de grans bandades de joves. Un hipnotisme erosionat pel desconeixement i la pressa per l'excés. Una comunió imaginària entre fidels incerts que, com totes les fantasies voluptuoses, sol acabar en realitats buides i desconcertades.

Joan M. Oleaque

Cultura Teatre

C
10
anys de
Companyia
Flotats

1984 - 1994

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

**Cal
Dir-ho?**

EUGÈNE LABICHE
ALFRED DURU
JEAN-LAURENT COCHET

DIRECCIÓ
JOSEP MARIA FLOTATS

Teatre
Poliorama

